

НАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“ – ГР. СИМЕОНОВГРАД

гр. Симеоновград, ул. „Иван Арнаудов“ № 10

УТВЪРЖДАВАМ:

ДИРЕКТОР:

/Светлана Стоева/

Заповед № РД 1307-73/15.09.2026 г.

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

Приета на заседание на Педагогическия съвет с Протокол № 8/11.09.2026 г.
и утвърдена със Заповед № РД 1307-73/15.09.2026 г. на директора

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Редовното присъствие на децата и учениците в образователния процес е основна предпоставка за тяхното развитие, за овладяване на ключови компетентности, за успешна социализация и за предотвратяване на натрупването на образователни дефицити. Ранното напускане на училище обикновено не е резултат от една причина, а от съчетание на образователни, семейни, социално-икономически, здравни, поведенчески и други фактори. Поради това превенцията изисква ранно разпознаване на риска, индивидуален подход, постоянна връзка със семейството и координирана работа с компетентните институции.

Програмата е разработена за условията на НУ „Отец Паисий“ – Симеоновград и обхваща учениците от I до IV клас, а в приложимата част и децата от подготвителната група. Тя надгражда досегашната училищна практика, като запазва подробните механизми за идентифициране на риск, контрол на посещаемостта, работа със семействата и реинтеграция, но ги привежда към актуалната организация на училището.

В основата на програмата е разбирането, че водеща ценност е детето. Мерките не се свеждат до регистриране на отсъствия и последваща реакция, а са насочени към създаване на среда, в която всяко дете има реална възможност да участва, да бъде подкрепено и да преживява успех.

Програмата се прилага във връзка със Закона за предучилищното и училищното образование, Закона за закрила на детето, Наредбата за приобщаващото образование, Наредба № 8 за информацията и документите, действащия механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система, Правилника за дейността на училището, годишния план, програмите за подкрепа и превенция и другите приложими вътрешни актове.

Програмата не създава правомощия извън законово определените за училището. При необходимост от закрила, социална подкрепа, административни мерки или действия от друг компетентен орган училището уведомява и взаимодейства със съответната институция.

II. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ

Основна цел е ограничаване на риска от отсъствия, отпадане и ранно напускане чрез система от превантивни, подкрепящи, организационни и междуинституционални мерки.

- Ранно идентифициране на децата и учениците, при които са налице признаци за риск.
- Проучване на конкретните причини за отсъствията и затрудненията, без формално определяне на риск само по социален, етнически, семеен или друг признак.
- Осигуряване на своевременно педагогическа и личностна подкрепа и възможности за наваксване на пропуснатото учебно съдържание.
- Поддържане на постоянна, уважителна и резултатна комуникация с родителите.
- Точно и своевременно отразяване на отсъствията и системен контрол върху училищната документация.
- Създаване на позитивна училищна среда, в която учениците имат възможности за изява, участие и принадлежност.
- Координация с общината, екипите за обхват, ДСП/отдел „Закрила на детето“, МКБППМН, органите на МВР и други компетентни институции при наличие на основание.
- Подкрепа за завръщане и устойчиво включване на деца и ученици, които са били извън образователната система.

III. АНАЛИЗ НА РИСКА И ОСНОВНИ ПРИЧИНИ

Оценката на риска се извършва индивидуално и се основава на конкретни факти и наблюдения. Наличието на един фактор не означава автоматично, че детето или ученикът е в риск от отпадане. Значение имат продължителността, съчетаването на факторите, динамиката на посещаемостта и реакцията на детето и семейството.

1. Образователни фактори

- затруднения при усвояване на учебното съдържание и натрупани пропуски;
- ниска учебна мотивация и липса на преживяване за успех;
- чести отсъствия, които водят до нови пропуски и затрудняват връщането в ритъм;
- езикови затруднения при необходимост от допълнителна подкрепа по български език;
- конфликтни отношения с връстници, изолация, тормоз или чувство за непринадлежност;
- недостатъчно участие в училищни и извънкласни дейности.

2. Семейни и социално-икономически фактори

- затруднено материално положение и невъзможност на семейството да посреща определени разходи, свързани с ежедневно участие в училище;
- неустойчива семейна среда, чести промени в местоживеенето или продължително отсъствие на родител;
- ангажиране на детето с грижи за по-малки деца, възрастни членове на семейството или домакинска работа;
- недостатъчен родителски контрол или ограничена комуникация между семейството и училището;
- нагласи в семейството, които подценяват значението на редовното посещение и образованието.

3. Личностни, здравни и поведенчески фактори

- продължителни или чести здравословни проблеми;
- тревожност, страх от училище, трудности в адаптацията или преживян стрес;
- поведенчески затруднения и повтарящи се конфликти;
- насилие, тормоз или друга ситуация, която застрашава благополучието на детето.

4. Сигнали за повишен риск

- рязко увеличаване на отсъствията или повтарящи се отсъствия в определени дни/часове;
- трудно установяване на контакт с родител или системно неизпълнение на договорени действия;
- видим спад в учебните резултати и отказ от участие;
- чести закъснения, умора, липса на учебни материали или други повтарящи се затруднения;
- информация за предстоящо преместване, продължително пътуване или прекъсване на посещението без ясна организация за продължаване на обучението.

IV. ОСНОВНИ МЕРКИ

1. Недопускане на фиктивно записване и загуба на връзка с ученика

Своевременно се отразяват записването, преместването и другите промени в статута на учениците в съответните информационни системи и училищни документи. При съмнение, че записано дете фактически не посещава, се установява контакт със семейството и при необходимост се предприемат действия по действащия механизъм за обхват.

2. Проучване на причините за отсъствията

Класният ръководител не се ограничава до броя на отсъствията, а установява причините чрез разговор с ученика, родителя и при необходимост с други учители. При повтаряем риск се изготвя кратка индивидуална оценка.

3. Идентифициране на ученици в риск

В началото на учебната година и текущо класните ръководители проследяват посещаемостта, учебния напредък, поведението и комуникацията със семейството. За установените случаи се използва Карта за първоначална оценка на риск – Приложение № 1.

4. Намаляване на отсъствията

Прилагат се своевременен контакт с родителя, индивидуални разговори, консултации, допълнително обучение при необходимост, включване в ЦОУД и занимания по интереси, адаптиране на педагогическите подходи и други подходящи мерки.

5. Работа с родителите

Родителите се привличат като партньори. Използват се индивидуални срещи, телефонна връзка, електронен дневник и други подходящи канали. При срещите се уточняват конкретни действия, отговорности и срокове.

6. Участие и изява на учениците

Училището създава възможности за участие в инициативи, STEM дейности, спортни, културни и творчески прояви, занимания по интереси и други дейности, които изграждат принадлежност и мотивация.

7. Междунституционална подкрепа

Когато училищните мерки не са достатъчни или са налице основания за закрила, се осъществява координация с компетентните институции. Училището предоставя фактическа информация за извършената работа и участва в съвместни действия в рамките на своите правомощия.

8. Контрол върху отразяването на отсъствията

Отсъствията се отразяват своевременно и точно в електронния дневник. Директорът извършва периодичен контрол, включително съпоставка между фактическо присъствие и нанесени отсъствия.

9. Реинтеграция

При завръщане след продължително отсъствие или след период извън образователната система се планират мерки за адаптация, наваксване и предотвратяване на повторно отпадане.

V. МЕХАНИЗЪМ ЗА РАННО ИДЕНТИФИЦИРАНЕ И РАБОТА ПО СЛУЧАЙ

1. Ежедневно проследяване на присъствието и своевременно отразяване на отсъствията.
2. При необяснено отсъствие – своевременен контакт на класния ръководител с родителя за установяване на причината.
3. При повторяеми отсъствия, видим спад в резултатите или друг сигнал – индивидуален разговор с ученика и родителя и първоначална оценка на риска.
4. Определяне на конкретните потребности: учебни, езикови, социални, поведенчески, здравни, свързани с адаптацията или училищната среда.
5. Определяне на мерки, отговорни лица и срокове. При по-комплексен случай се използва Индивидуален план за подкрепа – Приложение № 2.
6. Проследяване на резултата в предварително определен срок. Ако мерките не дават резултат, те се променят или разширяват.

7. При данни за дете в риск – уведомяване на компетентния орган по закрила без изчакване на изчерпване на всички вътрешноучилищни мерки.
8. При необхванато, отпаднало или трайно непосещаващо дете – действия по механизма за съвместна работа на институциите.

VI. ПОДРОБНИ ДЕЙНОСТИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ОТСЪСТВИЯТА

1. Работа с родителите

- използване на индивидуални срещи наред с традиционните родителски срещи;
- представяне на конкретни данни за посещаемостта и учебния напредък, а не общи оценки;
- изслушване на причините и търсене на изпълними решения за конкретното семейство;
- договаряне на ясни действия и срокове и последващо проследяване;
- разясняване на правата и задълженията по ЗПУО и Правилника за дейността;
- насочване към компетентни институции при необходимост от социална, здравна или друга подкрепа.

2. Училището като място за изява и принадлежност

- включване в занимания по интереси, STEM инициативи, училищни празници, конкурси, състезания и творчески дейности;
- публично признаване на усилията и напредъка, а не само на високите резултати;
- подкрепа за включване на деца, които рядко участват в общи инициативи;
- използване на ЦОУД като среда за подкрепа при самоподготовката, социалното взаимодействие и заниманията по интереси;
- осигуряване на безопасна среда и своевременна реакция при тормоз и насилие.

3. Педагогическа подкрепа

- индивидуализиране и диференциране на задачите според установените дефицити;
- консултации и допълнителна работа за наваксване;
- подкрепа по български език при установена потребност;
- координация между учителите по класа, за да не се прилагат несвързани или противоречиви мерки;
- при необходимост – организиране на обща и/или допълнителна подкрепа по реда на Наредбата за приобщаващото образование и чрез наличните или външно осигурени специалисти.

VII. МЕХАНИЗЪМ ЗА КОНТРОЛ НА РЕДОВНОТО И ТОЧНОТО ОТРАЗЯВАНЕ НА ОТСЪСТВИЯТА

Целта е да се осигури надеждна информация за реалната посещаемост, върху която да се основават навременните превантивни действия.

1. Учител

- отразява отсъстващите и закъснелите ученици своевременно в електронния дневник;
- информира класния ръководител при повтарящи се отсъствия по съответния учебен предмет или при наблюдавана промяна в поведението и участието;
- провежда определените консултации и допълнителни дейности и отчита участието на ученика.

2. Класен ръководител

- следи общата картина на посещаемостта на учениците от класа;
- установява своевременно причините за необяснени и повтарящи се отсъствия;
- поддържа връзка с родителите и документира съществените действия по рисковите случаи;

- при установен риск изготвя оценка и предлага конкретни мерки;
- уведомява директора, когато са необходими допълнителни училищни или междуинституционални действия.

3. Директор

- осъществява периодичен контрол върху своевременното и коректно отразяване на отсъствията;
- при необходимост извършва проверка за съответствие между фактическото присъствие и данните в електронния дневник;
- проследява предприемането на мерки при системни отсъствия и изпълнението на дадените указания;
- организира взаимодействието с компетентните институции, когато е налице основание;
- включва резултатите от контрола в анализа на изпълнението на програмата.

VIII. МЕХАНИЗЪМ ЗА РЕИНТЕГРАЦИЯ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ПОВТОРНО ОТПАДАНЕ

Реинтеграцията не приключва със записването или физическото завръщане на детето. Необходимо е да се осигури устойчиво участие в образователния процес и да се намалят причините, довели до прекъсването.

- установяване на актуалния образователен статус и периода на прекъсване;
- среща с детето и родителя и определяне на основните затруднения при завръщането;
- оценка на пропуските в знанията и уменията и планиране на реалистични дейности за наваксване;
- определяне на учител/класен ръководител, който да проследява адаптацията и посещаемостта;
- включване в подходящи занимания по интереси, ЦОУД и училищни инициативи за възстановяване на принадлежността;
- при необходимост – подкрепа по български език, обща или допълнителна подкрепа и взаимодействие с външни специалисти;
- периодични срещи със семейството и проследяване на изпълнението на договорените действия;
- при социални пречки – съдействие за връзка с компетентни институции и възможности за подкрепа;
- проследяване поне до стабилизиране на посещаемостта и учебното участие.

IX. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С РОДИТЕЛИ И ИНСТИТУЦИИ

При работата по конкретен случай училището спазва принципа на минимално необходимото споделяне на информация. Данни за детето се предоставят само на лица и институции, които имат законово основание и отношение към случая.

- Община Симеоновград и екипите за обхват – при дейности по установяване, включване и задържане в образователната система;
- Дирекция „Социално подпомагане“/отдел „Закрила на детето“ – при данни за дете в риск и необходимост от мерки за закрила;
- МКБППМН – при приложими случаи и в рамките на нейната компетентност;
- РУ на МВР/детска педагогическа стая – когато има законово основание за взаимодействие;
- РУО – при необходимост от методическа, организационна или нормативна подкрепа;
- други институции и организации – само когато участието им е относимо към конкретната потребност и е допустимо по закон.

X. ОТГОВОРНОСТИ

Директорът

организира изпълнението на програмата, осъществява контрол, определя конкретни отговорници при необходимост, координира междунституционалното взаимодействие и представя обобщен анализ пред Педагогическия съвет.

Класният ръководител

проследява посещаемостта и напредъка, поддържа контакт с родителите, идентифицира риск, предлага и координира мерки по конкретния случай и документира съществените действия.

Учителите

отразяват точно отсъствията, сигнализират за наблюдавани затруднения, прилагат диференцирани подходи и участват в договорените мерки за подкрепа.

Учителите в ЦОУД

подпомагат самоподготовката и социалното включване, наблюдават трудностите и обменят информация с класния ръководител и останалите учители.

Екип за подкрепа/специалисти

се включват при наличие на нормативно основание и установена потребност. Когато в училището няма съответен специалист, съдействие се търси по установения ред чрез външни структури и услуги.

Родителите

участват в срещите и договорените мерки, предоставят своевременно информация за обстоятелства, които влияят на посещаемостта, и съдействат за редовното участие на детето в образователния процес.

XI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

№	Дейност	Отговорник	Срок	Доказателство/отчет
1	Анализ на посещаемостта и случаите от предходната учебна година	Директор, класни ръководители	септември 2026	Обобщена справка
2	Първоначално идентифициране на ученици в риск и оценка на потребностите	Класни ръководители	до 30.10.2026 и текущо	Карти за оценка
3	Ежедневно и коректно отразяване на отсъствията	Всички учители	постоянен	Електронен дневник
4	Своевременен контакт с родител при необяснено отсъствие	Класни ръководители	текущо	Отбелязан контакт/служебна бележка при необходимост
5	Индивидуална работа и консултации със застрашени от отпадане ученици	Учители, класни ръководители	постоянен	Отчетени консултации/мерки
6	Екипна координация на учителите по конкретни рискови случаи	Учители по класа	при необходимост	Протокол/план по случая
7	Организиране на обща и/или допълнителна подкрепа при установена потребност	Директор, класни ръководители, екип за подкрепа при наличие	по нормативния ред	Планове/документи за подкрепа
8	Контрол върху точността на електронния дневник и посещаемостта	Директор	ежемесечно	Констатации/КП при необходимост
9	Срещи с родители и договаряне на конкретни действия по рискови случаи	Класни ръководители	при необходимост; най-малко веднъж на срок общ анализ	Протоколи/отбелязани действия
10	Включване на ученици в занимания по интереси, STEM, спортни и културни инициативи	Учители	по годишния календар	Участие/отчет

№	Дейност	Отговорник	Срок	Доказателство/отчет
11	Дейности по гражданско, здравно и интеркултурно образование	Класни ръководители и учители	през годината	Теми/дейности
12	Мерки за превенция на тормоза, насилието и социалната изолация	Директор, класни ръководители, учители	постоянен	Документирани действия
13	Работа по механизма за обхват при наличие на необхванато/отпаднало/трайно непосещаващо дете	Директор и определени служители	при необходимост	Регистрирани действия
14	Уведомяване на ОЗД/друг компетентен орган при данни за дете в риск	Директор/служителят, установил риска, по установения ред	незабавно при наличие на основание	Изходящ документ/регистрация
15	План за реинтеграция и наваксване при завърнал се ученик	Класен ръководител, учители	при възникване на случай	Индивидуален план
16	Популяризиране на ученически успехи и положителни примери	Директор, учители	по календар	Сайт/ФБ/училищни прояви
17	Междинен анализ на посещаемостта и ефекта от мерките	Директор, класни ръководители	февруари 2027	Междинен отчет
18	Актуализация на индивидуалните мерки според междинния анализ	Класни ръководители, учители	февруари–март 2027	Актуализирани планове
19	Заключителен анализ на изпълнението на програмата	Директор, Педагогически съвет	юни–юли 2027	Годишен отчет

XII. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПРОСЛЕДЯВАНЕ

- брой ученици с установен риск;
- брой изготвени индивидуални оценки и планове;
- брой проведени индивидуални срещи с родители;
- брой случаи, по които е осъществено междуинституционално взаимодействие;
- промяна в броя и динамиката на отсъствията;
- брой ученици с подобрена посещаемост след приложени мерки;
- брой успешно реинтегрирани ученици и устойчивост на посещаемостта им;
- участие на рискови ученици в ЦОУД, занимания по интереси и училищни инициативи.

Базовите и целевите стойности се определят след анализ на действителните училищни данни. Не се вписват предварително фиктивни стойности.

XIII. КОНТРОЛ, ОТЧЕТНОСТ И ЗАЩИТА НА ИНФОРМАЦИЯТА

Директорът контролира изпълнението на програмата, точността на данните за посещаемостта, своевременността на предприетите мерки и документирането на резултатите. Междинен анализ се извършва след първия учебен срок, а в края на учебната година се изготвя обобщен отчет пред Педагогическия съвет.

Документите по индивидуални случаи съдържат лични данни и се съхраняват с ограничен достъп. В публични отчети и обсъждания се използват обобщени данни, освен когато идентифицирането е необходимо и допустимо за изпълнение на конкретно служебно задължение.

Настоящата програма е част от системата от училищни мерки за осигуряване на обхват, редовно посещение, приобщаване и подкрепа. Тя се актуализира при промяна в нормативната уредба, училищната организация или при установена необходимост от промяна на мерките.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1. КАРТА ЗА ПЪРВОНАЧАЛНА ОЦЕНКА НА РИСК

Ученик/клас:

Дата и основание за оценката:

Посещаемост и установени факти:

Учебни затруднения/напредък:

Наблюдавани социални, семейни, здравни или други фактори:

Разговор с ученика:

Контакт/среща с родител:

Силни страни, интереси и ресурси на ученика:

Необходими първоначални мерки:

Отговорници и срок:

Дата за преглед на случая:

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 2. ИНДИВИДУАЛЕН ПЛАН ЗА ПОДКРЕПА ПРИ РИСК ОТ
ОТПАДАНЕ**

Потребност/проблем	Мярка	Отговорник	Срок	Индикатор за резултат	Резултат/следваща стъпка

Дата на изготвяне: Дата за преглед:

Класен ръководител/отговорно лице:

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 3. ПРОТОКОЛ/РАБОТЕН ЛИСТ ЗА СРЕЩА С РОДИТЕЛ ПО
РИСКОВ СЛУЧАЙ**

Дата: Ученик/клас:

Участници:

Причина за срещата и факти:

Позиция/информация от родителя:

Договорени действия на училището:

Договорени действия на родителя:

Срокове:

Дата за последващ контакт/преглед:

Подписи:

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4. ОБОБЩЕН ОТЧЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Показател	I срок	Край на учебната година
Ученици с установен риск		
Индивидуални оценки/планове		
Срещи с родители по рискови случаи		
Случаи с междуинституционално взаимодействие		
Ученици с подобрена посещаемост		
Реинтегрирани ученици		
Ученици, включени в допълнителна подкрепа/консултации		